

Om Fund af Mammuthtænder.

Af K. J. V. STEENSTRUP.

1. I Nr. 3 af Meddelelser fra Dansk geologisk Forening har C. AAGAARD givet en Fortegnelse over Rester af uddøde Elefanter i nordiske glaciale Lag, hvortil HERLUF WINGE i Vidensk. Medd. fra den naturh. Forening i Kbhvn. 1899 har føjet Meddelelse om et eller to Fund fra Egnen NV. for Hobro¹⁾.

Om et Fund af en Kindtand ved Grenaa meddeles »Nationaltidende« Nr. 3794 Till. for 23. Novbr. 1886: Ved Gravning af et paa Balle Mark ved Grenaa liggende Kalkbrud har man ifølge »Jyllp.« (af 20. Novbr. 86) for nogen Tid siden, i en Dybde af omtrent 20 Alen under Jordoverfladen, fundet en Tand af et stort Dyr. Denne er af Ejeren af Bruddet, Proprietær Buhl i Hoed, bleven indsendt til Zoologisk Museum i Kjøbenhavn, fra hvilket der er indløbet Meddelelse om, at Tandens har tilhørt Mammuthdyret. . . . Den her fundne Tand er en Kindtand, der har en Vægt af 2 Pund.

2. Stærkoddens Tand. I Danmarks Riges Historie II Side 40 staar: »Henrik af Emmeltorp . . . drog hjem med et rigt Bytte, blandt hvilket det mærkeligste var en vældig Tand, som Sagnet vilde gjøre til Stærkoddens.« Ved at læse dette kom jeg til at tænke paa, at der til Grund for dette Sagn vistnok laa et Fund af en Mammuth Kindtand. Professor ERSLEV var saa forekommende at oplyse mig om, at Kilden til dette Sagn var Rydaarbogen²⁾ fra Slutningen af det 13de Aarhundrede.

Efter et dansk Haandskrift af denne fra c. 1400, der findes i Universitetsbibliotheket, og som er aftrykt i Nye Danske Magazin V. S. 172, lyder denne Beretning saaledes: »Stærkathær foor om mangæ landæ at fæktæ wed andræ kæmpæ, hworfor Grecæ støptæ eet belit af eer æflher hans lighelschæ, oc sændet in til Walland, oc saudæ: I kunnæ ikkæ aa mod standæ, wthæn the haudæ nogher kæmpæ, ther stridhæ thordæ aa mod slig een annæn. Æn Ridder heet Henrich Eemælthorp, fordhæ Stærkathærs tan til Thydæsländ, for stoort widundær, oc ther the moldæ hannum om trint om, tha wor han swo stoor som sex temmelfingræ paa thiyksskels.«

Efter Nornagest Saga mistede Stærkodder to Kindtænder i Kampen med Sigurd Fafnersbane. Ifølge Winkel-

¹⁾ For nylig har Mineralogisk Museum modtaget en Mammuth-kindtand fra en Grusgrav ved Stenvad Mølle ved Kolding.

²⁾ Se ERSLEV: Kilderne til Danmarks Historie i Middelalderen.

Horns Oversættelse¹⁾ lyder dette Sted saaledes: »Hvem er du, som laster mig saa svært? sagde Starkad. Sigurd sagde ham sit Navn. Er det dig, der kaldes Fovnersbane? sagde Starkad. Sigurd sagde ja, og saa vilde Starkad fly, men Sigurd satte efter ham, svang Sværdet Gram og knuste Tandgjærdet for ham med Hjaltet, saa at to Kindtænder faldt ud og han var skamslaaet, og saa bød han den Hund se at komme derfra. Starkad flyede, men jeg (Norne-Gest) tog den ene Kindtand. og nu hænger den i en Klokkestræng i Lund i Danmark, den vejer sex²⁾ Øre, og Folk tykkes, at den er mærkelig at se.«

I Arild Hvittfelds Danmarks Riges Krønike (1652) findes Tandens omtalt to Steder, Pag. 14, hvor det hedder: »Henrich Æmeltorp skal hafve haft hans Tand, den vaar tolf Tomelfingre omkring,« og Pag. 238: Der skrives, at denne Henrik Æmeltorp skal have haft »en sterkodders tand, som blev funden udi Skaane, vaar halfanden Tommelfinger lang.«

Efter det ovenfor anførte forekommer det mig, at der intet er til Hinder for at antage, at der i hin Tid kan være funden en lille Kindtand af en Mammuth — thi til noget andet Dyr kan man vel næppe henføre en Tand af de angivne Dimensioner — der ved sin karakteristiske Form ledede Tanken hen paa en menneskelig Kindtand; men dens forholdsvis overordentlige Størrelse som saadan maatte naturligvis lede Tanken hen paa, at den havde tilhørt en Kæmpe, og hvad var da naturligere, end at det var Stærkodders; han havde jo mistet to³⁾.

Jordskælvet i Thy og paa Mors

den 16. August 1900.

Af V. HINTZE.

Den 16. August 1900 Kl. 12.40 Eftermiddag fandt der et ret begrænset Jordskælv Sted, der kun synes at være sporet i Thy og paa en Del af Mors og særlig i den sydlige og vestlige Del af nævnte Omraade med mellemliggende Øer. Straks da Tildragelsen var bleven bekendt gennem

¹⁾ Nordiske Heltesagaer. Kbhvn. 1876.

²⁾ I den svenske Udgave ved Björner staar »sju ören«.

³⁾ Efter at Mødet var bekendtgjort meddelte Cand. SARAUW mig, at han for et Par Aar siden havde været inde paa den samme Tankegang.